

en beoefening
een sprake is,
an het soort
I spruit voort
drijver tegen-
in historische
st (sterk b.v.
n.l. uit het
ch tot het ge-
s, vooralsnog
vie romancée
houdt. En in
g voor de ge-
th en uit lite-

nij vooralsnog

men in geen
zin schrijven,
om de juist-
aanvang van
n vaststellen;
vel het meest
nuwe zakelijk-
statie van de
ten grondslag
rijds met die
ie, naar ik in
verhaling heb
gedachte ons

C. T.

che Gerefor-
optreden in
lerlingen-Con-
ook een Zen-

op de Voor-
tar toch werd
de Deputaten
en ouderling
et Dr L. H.
erk der Zen-
daartoe afge-

en 30 Janu-
uw voor den
oeding van
r Ds W. H.
ommitteerden
lijke Gerefor-

uyper, die in
provisatie een
ke stellingen
n bespreking
over tienem
an.

oerbied aan
Gereformeer-
aan de dis-
nizitting met

ijke Gerefor-
ber d.v. te
referaat over
ractijk. Het
Zendingstijd-

an het door

es jaars had
n secretaris,
bij te wonen
ide.

te spreken,
egen hebben
de broeders
lingscommis-
rk in Neder-
niets te wen-
or mij dank-
ond om de
er of in ver-
De geloofd-
uiverheid in
ng der Kerk
raat, en dat

et elke daar
ben. Maar
r de kleine
ker gemaakt,
geholpen in
den over de
ik zoo vrij
ik oordeel te

aakt met de
ik hoop dat

nemand die kennismaking zal nalaten), zal be-
speuren, dat een en ander, wat ik in het midden
wensch te brengen, meer of min voeling houdt
met de daar uitgesproken gedachten."

Op het kerkelijk karakter van de Zending zijner
eigen kerk vestigt Gispén dan aldus de aandacht:
„Zooals bekend is, draagt onze Zending den
naam van Kerkelijke, De Christelijke Gereformeerde
Kerk in Nederland is, tot nog toe, de eenige Pro-
testantsche Kerk in ons Vaderland, die rechtstreeks
en officieel het Evangelie onder de heidenen en
mohammedanen in onze Oost-Indische bezittingen
verkundigt. Zij doet dit op het voetspoor der Gere-
formeerde Kerk in ons land, die, inzonderheid in
de 17de eeuw, onder de opperhoofheid der Staten-
Generaal en van de O. I. Compagnie, ook aan dien
arbeid de hand heeft geslagen, zoodat er heden
ten dage nog bestaat eene Protestantsche Kerk in
N. I., in welke Kerk, in den laatsten tijd, ook twee
leeraren uit de Chr. Geref. Kerk, door benoeming
van den Minister van Koloniën en onder het gezag
der Commissie voor de Prot. Kerk in Neerl. Indië,
de bediening des Woords, of het predikambt, heb-
ben aanvaard."

„Daar er echter tusschen de Chr. Geref. Kerk in
Nederland en de Prot. Kerk in N. I. geen gemeen-
schap der belijdenis of des kerkelijken levens be-
staat, kan dit geval niet in aanmerking komen bij
de bespreking van de Kerkelijke Zending in de
praktijk."

Spreeker beperkt zijn onderwerp dan ook tot de
engste grenzen en spreekt uitsluitend met het oog
op den arbeid die aan de Zendingcommissie boven-
genoemd is opgedragen, en onder haar leiding in
O. I. verricht wordt. Maar hij wenscht dit toch
zoo te doen, dat aan het licht treedt op welke
algemeene beginselen hare bijzondere arbeid rust.

Zijn eerste stelling dan luidt: Hetgeen men Ker-
kelijke Zending noemt, onderscheidt zich daarin
van de andere Zending dat zij niet uitgaat van het
ambt, de officie, den plicht en de roeping der
geloovigen, om getuigen van den Heere Jezus te
zijn; maar van het gansche lichaam der Kerk, ver-
tegenwoordigd in de wettige vergaderingen van
hen, die regeerders der Kerk zijn.

Hiervan zegt Gispén: „In de Zendingsgenoet-
schappen oefenen de geloovigen een ambt of eene
roeping en verplichting uit, om als getuigen van
Jezus Christus in de wereld op te treden. In onze
dagen, waarin zooveel van het ambt der geloovigen
gesproken wordt in betrekking tot de kerkelijke
organisatie, en aan de geloovigen de bevoegdheid
wordt toegekend om van kerkorde te veranderen,
ook al zijn ze maar met twee of drie vergaderd,
en dat voorts deze hunne daad kracht en rechts-
geldigheid heeft voor de gansche kerkelijke ge-
meente; in onze dagen zal men moeilijk het recht
hun kunnen betwisten om, waar de Kerken na-
latig zijn het bevel des Heeren, om het Evangelie
allen creaturen te prediken, uit te voeren, zelve
de handen aan den ploeg te slaan en te doen het-
geen de Kerken in haar geheel moesten doen maar
niet doen."

„De vraag, of de oprichters en leden der ver-
schillende Zendingsgenootschappen van deze be-
voegdheid of van deze roeping en verplichting der
geloovigen zich volkomen bewust zijn, en uit over-
tuiging handelen, kan hier buiten bespreking blij-
ven. Zij staat in het nauwste verband met heel het
kerkelijk vraagstuk en met de meerdere of min-
dere getrouwheid aan het historisch geloof en de
belijdenisschriften, met de leer der Kerk, uit de
tijden der groote reformatie en de opvatting van
de leer van het ambt der geloovigen. Daaruit laat
zich grootendeels verklaren het bestaan van zoo-
vele genootschappen of vereenigingen, die het Zen-
dingswerk hebben ter hand genomen. Er liggen,
bewust of onbewust, aan die verscheidenheid der
genootschappen verscheidene leerbegrippen ten
grondslag. De Kerkelijke en Theologische richtin-
gen onder de Ned. Hervormden, spiegelen zich
ook, in een of ander opzicht, in de verschillende
Zendingsgenootschappen af. Met openbare loofhe-
naars van de godheid van Christus en pertinente
bestrijders van het bovengemiddelde, in eene Kerk
den dood des Heeren te verkondigen, acht men
plichtmatig. Maar voor geen geld van de wereld
zou men met zulke lieden van één Zendingsgenoet-
schap lid zijn! Op het gebied der Zending ziet men
tegen een scheuring meer of minder niet op."

„De arbeid nu van zulke geloovigen is geen
Kerkelijke Zending. Hij gaat niet uit van het
lichaam der Kerk. De opzieners der gemeente heb-
ben, in qualiteit van opziener, met deze Zending
niets te maken. De Zendingelingen zijn uit dit oog-
punt gezien geen wettige dienaren des Woords en
missen de bevoegdheid om in de kerken van het
moederland met autoriteit op te treden en het
Woord en de Sacramenten te bedienen. Hier te
lande zijn zij van den dienst der kerken, anders
dan als behulpzels, uitgesloten, evenals de gods-
dienstonderwijzers en de oefenaars."

Spreeker komt vervolgens tot de vraag: of de ge-
loovigen bevoegdheid hebben om als geloovigen en
als leden van georganiseerde kerken, buiten dat
georganiseerde lichaam der Kerk om, Zendingelingen
naar de heidenwereld te zenden. Deze vraag moet
z. i. uit een theoretisch oogpunt ontkennend beaat-
word worden.

„Door theoretisch oogpunt bedoel ik eigenlijk
leerstellig en kerkrechtelijk oogpunt."

„Er is toch in al de schriften des Nieuwen Tes-
taments geen enkel voorbeeld aan te wijzen, dat,
waar reeds eene georganiseerde Kerk bestaat, op
zichzelf staande geloovigen, alleen op grond dat
zij geloovigen en leden van het verborgen lichaam
van Christus zijn, de bediening des Woords en der
Sacramenten onder joden of heidenen hebben ver-
vuld. Het waren ambtsdragers die hetzij als Aposto-
len of Evangelisten het Woord predikten, ambten
die met het diakenambt zeer goed verenigbaar
zijn en ook wel verenigd waren. Het bevel dat
Christus vóór zijne hemelvaart gaf om allen crea-
turen het Evangelie te verkondigen, de volken te
onderwijzen en te doopen, zal toch wel zoo ver-
staan moeten worden, dat het gegeven is aan de
geheele gemeente, niet los en onafhankelijk van de
Apostelen en hun gezag, maar onder hunne auto-
riteit en naar de bepalingen die zij, als lastheb-
bers van Christus, daarvoor zouden stellen. Zoo
vermaant Paulus Timotheus dat hij het goede pand
moest toevertrouwen aan getrouwe menschen, die
bekwaam zijn om ook anderen te leeren."

„Zoo heeft de Kerk in alle eeuwen het Woord
des Heeren ook opgevat. Want het is iets anders
of een geloovige in zijne omgeving, op reis, of ook
onder heidenen en mohammedanen, getuigenis af-
legt van zijn eigen geloof en anderen opwekt ook
in Christus te gelooven, dan of hij zelf thuis blijft
en anderen heenzendt met last en macht om het
Woord te prediken en de Sacramenten te be-
dienen."

„En dit is het toch wat de Zendingsgenoetschap-
pen in den grond der zaak doen. De z.g. ordening
der Zendingelingen geschiedt wel doorgaans door een
of meer predikanten, en, in den laatsten tijd, ook
wel in een officieel kerkgebouw, maar dat alles
geeft nog aan deze handeling geen kerkelijk of ge-
meentelijk karakter. De predikant heeft voor deze
handeling geen opdracht van de gemeente wier
dienaar hij is, en de Kerk wordt eenvoudig door
de kerkvoogden voor dit doel geleend of beschik-
baar gesteld, gelijk dit ook wel geschiedt voor
een orgelconcert, de inhuldiging des Konings, of
iets anders."

„Het kerkelijk kleurtje, dat de ordening der Zen-
delingen hierdoor krijgt is dus niets anders dan
schijn. De Kerk zelve zendt niet. Zij erkent de dus
geordende broeders niet als dienaren des Woords
en verbiedt hun de bediening der Sacramenten
in de Kerken van het Moederland."

Dan volgt een kritiek op wat Dr Kuyper op het
Zendingcongres over het revolutionair karakter
der Zendingsgenoetschappen sprak; waarna Gispén
concludeert: „Al kunnen wij dus uit een theoretisch
oogpunt de onkerkelijke zending niet goedkeuren,
toch willen we haar ook niet beschouwen als een
uitvloeisel van de revolutie. Gedachtig aan het
bekende gezegde, dat God met een krommen stok
wel eens een rechten slag doet, en dat er wel eens
iets geschiedt hetwelk niet behoorde te geschieden,
maar dat geschied zijnde toch niet ongedaan kan
of behoeft gemaakt te worden, bovenal lettende
op het ambt der geloovigen in vervalschte Kerken
en tegenover slapende en ontrouwe ambtsdragers,
willen wij ook acht geven op de lessen der practijk.
En dan aarzelen wij niet te zeggen dat ook hier
het Woord des Heeren geldt: verderf het niet;
want er is een zegen in. Immers: uit de practijk
der laatste honderd jaren blijkt, dat waar de ge-
loovigen, bij nalatigheid van de uitwendige, geor-
ganiseerde kerk, sommigen uit hun midden, als
zendelingen ordenen en zenden om het Evangelie
onder de heidenen te verkondigen, deze arbeid
kennelijk van God gezegend is en wordt, zoodat
de kerken, in plaats van dit werk tegen te staan,
het veeleer, met belijdenis van eigen schuld, moe-
ten waardeeren, en er naar streven moeten het
langzamerhand te leiden in de bedding van het
kerkelijk leven... En we hebben reeds veler over-
tuiging mede. Op het jongste Zendingfeest op
Leyduyn zeide de waardige T. M. Looman, de
Zending der Christelijke Gereformeerden bespre-
kende, dat deze was eene Zending die van de
Kerk zelve uitging. En dat het zoo eigenlijk be-
hoorde te zijn. En deze broeder is de eenige niet,
die zoo oordeelt."

Intusschen, zegt Gispén, zal er nog veel moeten
veranderen, eer het zendingswerk in onzen tijd
zoo geordend en op wettige, kerkelijke paden ge-
leid is. Allereerst zal overwonnen moeten worden
de noodlottige tegenstelling die zich uitsprekt in
de tweevoudige leus van: zielen redden en kerken
planten. Door die tegenstelling is veler denken
en handelen vervalscht. Onze vaderen spraken
van kerken planten. En in deze schriftuurlijke ge-
dachte is alles uitgedrukt. Verre moet de gedachte
van ons zijn, dat het zielen redden ons werk is of
het werk van eenig mensch. Niet een Apostel of
of een zendeling of een geloovige, maar de Zoon
Gods alleen vergadert, regeert en bewaart de tot
het eeuwige leven uitverkorenen tot een kerk. En
daartoe gebruikt Hij den dienst van menschen. Bij
aanvaarding van het kerkelijk beginsel in de prac-
tijk der Zending moet echter nauwgezet gelet wor-
den op de orde en den weg, dien we, uit de Heilige
Schrift, als Gods weg leeren kennen. Men moet
beginnen bij het begin, d. i. de Zending afleiden

uit het vrijmachtig welbehagen Gods, op den door
God gezonden Middelbaar en Verlosser zien; ver-
volgens letten op hen tot wie de Gezondene des
Vaders, door den dienst zijns woords komt; aan
deze de Zending in den naam van Christus vol-
brengen en hen, die naar het goddelijk welbe-
hagen tot geloof en bekeering komen, door den
doop de zichtbare kerk inlijven, ordenen tot eene
huismeeente of tot eene plaatselijke kerk, en die
plaatselijke kerk in levend, organisch verband doen
staan tot de kerk die de Zending Gods in de heiden-
wereld heeft bediend. De Kerk mag de Zending
dus nooit als een godsdienstige liefhebberij be-
schouwen, of als iets dat zij doen wil om te toonen
dat zij ook wel wat voor den dienst des Heeren
over heeft en ook wel liefde gevoelt voor die arme
blinde heidenen! Neen, de Zending is niet ons wel-
behagen, maar Gods welbehagen.

Duidelijk vernemen we hier klanken, door Gispén
op het Zendingcongres opgevangen. Alleen maar,
wat daar in wetenschappelijke vorm was gegeven,
wordt hier door hem gepopulariseerd.

Ten slotte staat hij nog stil bij de minder gunstige
uitkomsten, die de Zending der Christelijke Gerefor-
meerde Kerk tot nog toe gehad heeft, en hij toont
aan, dat de oorzaak daarvan niet gezocht moet
worden in de onzuiverheid of in het overdrevene
van het beginsel der kerkelijke Zending, maar in
bijkomende omstandigheden.

RULLMANN.

OPVOEDING EN ONDERWIS

Het Rapport inzake het Leerboek voor de
Catechisatiën.

III.

Een volgend niet minder ernstig bezwaar dat wij
tegen de proeve van het leerboek voor de cate-
chisatiën hebben, is, dat het niet gemakkelijk zal
zijn voor de jonge menschen, zich logisch den ge-
dachtengang van den schrijver voor te stellen. Dit
komt voornamelijk, doordien er nogal veel dou-
blures voorkomen in dit leerboek.

Wij drukken hier b.v. naast elkaar af vraag
en antwoord 7 en vraag en antwoord 62:

„Vanwaar komt het geloof?"	„Hoe leidt God u dan tot de zaligheid?"
Van den Heiligen Geest, Die het geloof in mijn hart werkt door de verkondiging van het heilig Evangelie."	Door den Heiligen Geest, Die mij Christus inlijft, mij door Zijn Woord roept, en mij alzoo tot het geloof in Christus en tot waar- achtige bekeering leidt."

Deze doublures zijn op zichzelf niet zoo erg,
ware het niet, dat zij samenhangen met het ge-
volgde systeem. Zoodra men toch de zuiver logische
volgorde loslaat en een volgorde kiest aan de hand
van een gebod, dat niet bedoelt een indeeling te
zijn voor een catechisatieboek, vervalt men als
vanzelf in dergelijke situaties.

Doch daarin ligt niet mijn hoofdbezwaar. Maar
het ergste vind ik, dat het boek aan een catecheet
didactisch zoo zware eischen stelt. Wij drukken
hier de titels van de deelen II tot en met VII achter
elkaar af. Wij hebben dan achtereenvolgens:

- II. De Naam Gods.
- III. Het Koninkrijk Gods.
- IV. De wil Gods.
- V. De heiliging van Gods Naam.
- VI. Het geloof en de genade des koninkrijks.
- VII. De Gehoorzaamheid aan Gods wil.

Hieruit volgt reeds, dat, hoe mooi de parallelie
uiterlijk ook schijnt, van den catecheet gevraagd
wordt, dat eerst gehandeld moet worden over den
Naam Gods gedurende vijf catechisaties, maar dat
eerst elf weken later gesproken wordt over de
heiliging van Gods Naam.

In de lessen XI tot en met XV wordt gesproken
over het Koninkrijk Gods. Maar hoewel daar wel
gehandeld wordt over den Koning in dit Koninkrijk,
mag men daar niet spreken over den Koning der
Kerk. Dat komt eerst aan de orde in deel VI. Er
wordt bij de bespreking van dat Koninkrijk wel ge-
sproken over den Koning, maar hoe de gerechtig-
heid van Christus de onze wordt, daarover wordt
eerst vele lessen later gehandeld.

In vraag en antwoord 31 is gesproken over de
vrijwillige gehoorzaamheid van den mensch in het
Koninkrijk. Maar over de goede werken van den
geloovige kan dan nog niet gehandeld worden.

Bij de bespreking van vraag en antwoord 31
wordt bij de controverses wel terecht gewaarschuwd
tegen de vereenzelviging van Koninkrijk Gods en
Kerk. Maar die Kerk komt eerst vele lessen later ter
sprake.

Iets dergelijks zien wij ook weer bij de bespre-
king van den wil Gods. Daar wordt wel de hoofd-
som van de Wet gegeven, maar er mag niet ge-
handeld worden over de gehoorzaamheid aan Gods
wil. En dat, ofschoon vraag en antwoord 50 luidt:

„Blijft God in het verbond der genade Zijn wet
toch aan Zijn kinderen stellen?"